

**V. MANDATUM AD EPISCOPOS ET CAPITANEOS REGNI
DE REGESTRIS UNIVERSORUM REGNICULARUM
A RECTORIBUS ECCLESiarUM PAROCHIALIUM CONSCRIBENDIS,
AD CAPITANEOS DE ALIIS QUOQUE NEGOTIIS EXECUTIONEM LITTERARUM
UNIVERSALIUM CONTRIBUTIONIS PUBLICAE PERSONALIS ATQUE PUBLICATIONEM
STATUTORUM CONVENTUS REGNI GENERALIS AD PRAESENS ACTI CONCERNENTIBUS^a**

A. [Tekst do starostów]

B. [Tekst do biskupów]

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiaeque etc. dominus et haeres.

Magnifice, sincere nobis dilecte!

Reverende in Christo pater, sincere nobis dilecte!

[1]. Credimus Tuae Sinceritati^b incognitum non esse celebrasse nos conventum generalem in civitate nostra Bidgostiensi, in quo communi omnium consiliariorum nostrorum et nuntiorum terrestrium consilio tributum personale decrevimus¹, nullum statum, ordinem, sexum et aetatem genusque hominum excludendo. Decrevimus autem hoc tributum non modo ad prosequendum bellum hoc, quod cum magistro et ordine in Prussia gerimus, sed etiam ad tuendos fines regni nostri a Tartaris, perpetuis et haereditariis hostibus nostris et totius Christianae religionis, qui anno superiore maiorem in modum vires suas auxerunt et proprius ad dominia nostra accesserunt. Ut autem contributio ista eo melius et fidelius exigatur, debent plebani vel eorum commendarii in omnibus parochiis suis omnes et singulos homines a maximo ad minimum, nullum excludendo, sine mora conscribere et talia registra exactoribus nostris dare².

Quare mandamus Tuae Sinceritati, ut in omnibus parochiis capitaneatus sui omnes et singulos plebanos vel eorum vicesgerentes publice et privatim requirat et eisdem praecipiat, ut in parochiis suis quoslibet homines fideliter et diligenter in registra conscribant, nullum statum, ordinem, sexum aut conditionem hominum praetermittendo, singulasque villas aut oppida seu loca notando. Quae quidem registra in continenti exactoribus ipsis ante festum Purificationis Mariae proximum [2 II 1521] tradant realiter et in effectu, ne per negligentiam et incuriam plebanorum huiusmodi exactiones negligantur, et inde periculum et dispendium, immo gravis casus sequatur.

Quare Vestram Paternitatem hortamur, omnibus et singulis ecclesiarum parochialium rectoribus vel eorum vicesgerentibus suae diocesis, emittendo processum praecipiat, ut iuxta praesentes litteras universales, quas cum his Paternitati Vestrae mittimus, omnes homines, nullum statum, ordinem, sexum et conditionem excludendo, fideliter et diligenter in registris conscribant et eadem registra in continenti exactoribus, ad id specialiter designatis^c et in litteris universalibus expressis⁴, adhuc ante festum Purificationis Mariae Virginis proximum [2 II 1521] realiter et in effectu tradant, ne per negligentiam aut incuriam plebanorum huiusmodi exactiones negligantur, et

^a W MK₁A, t. 37, k. 34v – 35, tekst ten nosi tytuł: Mandatum ad capitaneos. W MK₁B, t. 37, k. 35v, ręką z XVII w. dopisano: Litterae ad senatores. Eodem fore exemplo ad reverendissimos dominos archiepiscopos et episcopos scriptum est cum hac conclusione et mandato regio. W MRPS, cz. IV, vol. I, s. 202, nr 3545 i 3546) znajdujemy tytuły: Mandatum regium ad capitaneos, ut registra incolarum a plebanis conscripta exactoribus ad diem Purificationis Virginis Mariae tradant, utque ad dominicam Oculi constitutionem de solvenda exactione personali debita executioni demandent; Mandatum seu litterae regiae ad episcopos regni, ut ecclesiarum omnium rectoribus in dioecesi sua praecipiant registra omnium incolarum exactoribus in comitiis constitutis ad diem Purificationis Virginis Mariae transmittere.

^b MK₁B: Vestrae Paternitati.

^c resignatis MK₁B.

¹ Por. wyżej na tymże sejmie, tekst nr IV.

² Ibidem, art. 192.

³ Ibidem, cały tekst uniwersalu.

⁴ Ibidem, art. 195.

inde periculum et dispendium, immo gravis casus et irrecuperabile dampnum reipublicae sequatur. Sic igitur et non aliter Paternitas Vestra factura pro amore reipublicae et officio suo gratiaque nostra.

[2]. Et insuper faciat Tua Sinceritas proclamari, ut nemo audeat exactores earundem contributionum, aut eos, qui eas indicabunt sive conscribent, sive sint spirituales, sive saeculares, quovis modo occulte vel manifeste perturbare, aut facto vel consilio illis nocere velle, aut minas aliquas et metum mortis aut mutilationis membrorum interponere sub poena confiscationis bonorum et bannitionis de regno⁵.

[3]. Postremo Tuae Sinceritati mandamus, ut iuxta constitutionem praedicti conventus Bidgostiensis, incipiendo a festo Purificationis sanctae Mariae usque ad dominicam Oculi proxime venturam [3 III 1521] exactionem huiusmodi contributionis per se aut suos vicesgerentes cum exactoribus nostris, in praedicto conventu ad id specialiter designatis⁶, intendat, et si qui essent, qui huiusmodi exactionem solvere neglexerint vel noluerint, extunc tales ad delationem exactorum ad solvendorum iuxta constitutionem, super hoc in praesenti conventu factam, compellat⁷ ipsamque constitutionem debitae executioni demandet. Et secus sub gravissima indignatione nostra et sub poenis nostris contra negligentes capitaneos statutis⁸ facere non ausura^d.

[4]. Mittimus insuper Tuae Sinceritati decreta conventus praedicti⁹, ut ea omnibus in capitaneatu suo publicet.

[5]. Praeterea committimus mandantes, ut a villis nostris, si quas a nobis ad fideles manus tenet, contributionem ad rationem proventuum nostrorum solvat.

Datum in conventione Bidgostiensi, feria quarta ante festum Conceptionis gloriosissimae Virginis Mariae anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo [5 XII 1520], regni nostri anno decimo quarto^e. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium^f.

^d W tym miejscu w rękopisie MK_{1A} zamieszczona została datacja (por. niżej), po której dopiero zapisano tekst art. 4 i 5. Stało się tak zapewne na skutek błędu kopisty.

^e Dotacja ta (por. przypis d) została przeniesiona na koniec tekstu przez wydawców.

^f W MK_{1B} zakończenie brzmi: Datum ut supra.

⁵ Ibidem, art. 197.

⁶ Ibidem, art. 195.

⁷ Ibidem, art. 198.

⁸ Por. konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego 1507 r., I, art. 12.

⁹ Por. wyżej, na obecnym sejmie, nr I.